

Meditatief ronddraaien in Sjanghai

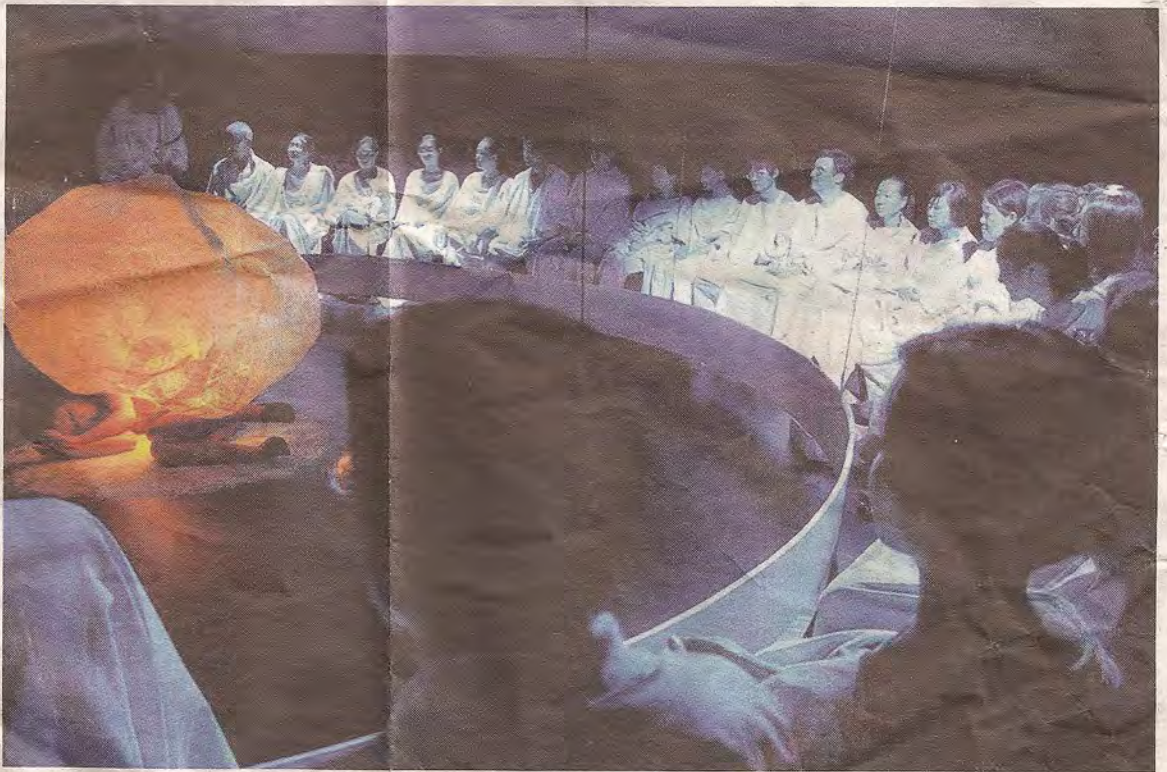
Mimespeelster Boukje Schweigman speelde haar voorstelling *Wervel* in Sjanghai. Het was voor iedereen wennen.

SIMON VAN DEN BERG

Midden in de opeenhoping van licht, auto's, mensen, smog, glas, metaal en etensgeuren van Sjanghai draait een jonge vrouw een uur lang rondjes. Drie avonden speelt de Nederlandse Boukje Schweigman (1974) haar voorstelling *Wervel* in het Dutch Culture Centre, onderdeel van de Nederlandse bijdrage aan de Wereldtentoonstelling in Sjanghai. Nederland is het enige land dat ook nog een aparte ruimte heeft in de stad zelf, met een expositieruimte en een theater voor zo'n 120 toeschouwers. Toneelgroep De Appel is al geweest, Emilio Greco komt nog.

Wie naar binnen wil, moet een lichtgekleurde pij aan. Eén voor één worden de toeschouwers binnengelaten; een mengeling van jongere mensen uit de kunstscene en nieuwsgierige oudere buurtbewoners. Daarnaast zijn er een paar expats en Nederlandse toeristen.

Wervel bestaat uit niets anders dan Schweigman die om haar as draait. Ze leerde de techniek van een derwisj, een beoefenaar van een mystieke traditie, waarin eindeloos wordt rondgedraaid als spirituele oefening. Maar gaandeweg weet Schweigman wel degelijk theater te brengen in haar minimalistische

Wervel in het Dutch Culture Centre in Sjanghai. De voorstelling is meditatief, je moet je eraan overgeven.

performance. Soms is ze als een sierlijke ballerina, dan weer lijkt ze op een vurige tangodanseres of is ze jagend, als een kat achter z'n eigen staart aan. Afen toe lijken haar handen een andere kant op te draaien dan haar lichaam. Als ze een enkele keer versnelt, zijn haar bewegingen mechanisch, alsof ze elk moment kan opstijgen.

Het publiek, in de pijen, zit in een kring om haar heen en wordt zo onderdeel van het decor. Het geheel lijkt op een boeddhistisch ritueel. De *soundscape* (van componist en theatermaker Paul Koek) bestaat uit mechanisch vervormd geruis, waarin de geluiden van Schweigmans lichaam - hartslag, voeten, stem - zijn verwerkt. Ook worden subtiel geuren van anijs, kaneel en hout verspreid.

De voorstelling is uitgebeend en meditatief, en je moet je eraan overgeven. Dat is te veel gevraagd voor een paar oudere dames, die de rest van de voorstelling hardop van commentaar voorzien. Andere toeschouwers zuchten veel en bekijken hun mobiele telefoons.

In het nagesprek is het publiek vooral geïnteresseerd in praktische zaken: hoe vaak draait ze precies rond? Heeft ze er al eens aan ge-

dacht een wereldrecord te vestigen? Hoeveel moet je per dag trainen? Ligt de voorstelling vast of is er ruimte voor improvisatie?

Schweigman blijkt erg afgeleid te zijn geweest door de pratende dames. "Ik wilde bijna stoppen en vragen of ze wilden weggaan." "Vrouwen van die leeftijd hebben hun geduld opgebruikt," verontschuldigt een jongere toeschouwer hen.

Een oude man (72) heeft juist noten. Hij heeft kaartjes gekocht voor de twee volgende uitvoeringen

Ballerina, dan weer vurige tangodanseres, dan weer jagende kat

en vertelt in het Chinees uitgebreid wat hij heeft gezien: een moeder die zwanger is, het draaien als de energie van de jeugd, de kring van publiek als begrenzing van het leven.

Ook andere bezoekers vertellen hun ervaringen en associaties: "Het was als een bloem die langzaam begint te bloeien"; "Het voelde een tijd als een wedstrijd in uithoudingsvermogen tussen de performer en het publiek."

In Nederland probeert Schweigman aan het eind van de voorstelling het publiek even aan te raken, maar in China leunt iedereen achterover, dus kan ze niet bij hen. In Iran, waar de derwisjen verboden zijn door de orthodox-islamitische dictatuur, had ze haar opmerkelijkste ervaring: "Mensen zagen hun eigen geschiedenis en traditie beschermd worden door iemand uit een heel andere cultuur. Dat gaf een enorme ontlading."

Buiten op een terras met een mangosapje is Schweigman nog niet helemaal tevreden. Haar voornaamste zorg is het publiek in de zaal: "Ik vind het belangrijk voor passend publiek te spelen. Ik hoop met deze voorstelling juist jonge mensen van kunstopleidingen te bereiken. Ze leren hier op dansscholen geweldige techniek, maar niet om eigen werk te maken."

Daarom geeft Schweigman ook workshops. "Het is heel bijzonder dat veel deelnemers zich met een bepaalde naïviteit op het draaien storten. Eén mevrouw deed het voor het eerst, maar ze kon het meteen een uur. Het groepje blijft bij elkaar om wekelijks te oefenen. Een meisje zei: 'Jij geeft mij het zelfvertrouwen om mijn eigen weg te gaan'."

de nacht
FILM FESTIVAL AMSTERDAM

5 T/M 15
AUGUSTUS
TOEGANG GRATIS
www.plukdenacht.nl

big
ll be
& De
ne

Brent Hoff